

ПІДЗЕМНОГО ЛЬВОВА

Львів живе подвійним життям. Одне з них — звичайне життя звичайного міста. Галасливе, заполітизоване, проблемне, людне. Сотні будинків, вуличок, проспектів, парків, корків на дорогах, людей... Одним словом, гамірно вдень і тихо вночі. Проте є інше життя Львова — підземне. Тихе, спокійне, темне, містичне, безлюдне. Там, на рівень нижче від бруківки, є безліч тунелів та ходів, зроблених людьми для пересування ще за минулих століть.

Сотні львів'ян рятували своє життя у підземеллях Львова під час воєн. Сюди спускались монахи для усамітнення, спілкування з Богом або для таємного виходу за мури міста під час облоги. Окрім того, із львівськими підземеллями пов'язано безліч легенд та оповідок, часто по-дитячому фантастичних, нереальних та містичних. Загалом, до підземель Львова зараховують підвальні частини костелу ордену єзуїтів, аптеки-музею, монастиря бернардинців, Преображенської церкви, підземні ходи та сполучення між ними, мури львівської каналізації, а також тунелі біля Високого Замку та Лисої гори. Проте, вичерпних історичних відомостей про підземелля нашого міста, мабуть, не має ніхто, адже точні плани карт доступні лише Службі Безпеки України. Крім того, більшість ходів є заваленими, а тому закритими і не доступними для екскурсійного огляду. Непідготовлені люди, без спорядження та карт, могли б легко загубитися у лабіринтах, потрапити під обвал або підчепити збудника якоїсь небезпечної хвороби минулого століття.

Та все ж таки побувати, побачити і відчутти дух

львівських підземель можна. У мистецькій галереї “Равлик”, що розмістилася у підвалах костелу ордену єзуїтів, проводяться унікальні екскурсії підземним Львовом. Таким чином можна побачити підземелля різних куточків нашого міста — костелу ордену єзуїтів, музею-аптеки та монастиря бернардинців.

Екскурсія починається від люка, який є входом і виходом до підземного тунелю. Він простягається під проспектом Свободи біля “Гранд-Готелю”. Хід цей широкий настільки, що у ньому можуть вільно розминутися дві пари людей середньої статури. Раніше у цьому підземеллі були знайдені середньовічні знаряддя катувань, що нині зберігаються в Музеї історії релігії, — ймовірно, тут утримували в'язнів. Середньовічні мури цього підземелля вражають своєю чотириметровою висотою.

Найцікавішим об'єктом з тих, що можна побачити у підвалах костелу єзуїтів, є саркофаг із суцільного каменя, знайдений у XVIII столітті. Вага лише однієї кришки перевищує 600 кілограмів. З цією могилою пов'язують безліч таємниць. Її було знайдено розбитою, з вибитою бічною стінкою. Кажуть, що це зробили розкрадачі могил. Проте, характер уламків свідчить про те, що до саркофагу добиралися не ззовні, а вибиралися із середини... Також тут можна побачити “привид” Чорного монаха. Є легенда, що колись із підземелля костелу єзуїтів зник монах, що залишив у своїй келії клаптик паперу, підписаний кров'ю. Його вважають угодою про продаж душі дияволу. Цей факт зафіксовано в архівах, а у судових книгах Львова зберігається копія цього дого-

вору. Саме у той час, коли гіді розповідають про це екскурсантам, у одній із ніш з'являється “привид” Чорного монаха, якого зображає один із працівників галереї “Равлик”. Відчуття від побаченого, повірте, забути неможливо!

На цьому екскурсія не закінчується, а продовжується у найстарішій з існуючих аптек Львова, заснованій ще у 1735 році. Спочатку вона називалася “Під чорним орлом” і слугувала лише за аптеку. У 1964 році за ініціативою фармацевта Л. Кирилова почалося створення музею. Зібрані тут експонати та документи висвітлюють історію аптечної справи — і не тільки у Львові. Зараз аптека діє не лише як музей, але і як звичайний фармацевтичний заклад. Зокрема, великою популярністю користується “залізне вино” — смачний лікувальний напій. У підземеллях аптеки-музею можна побачити величезні бутлі, де зберігали лікувальне вино, імітацію кімнати алхіміків, а також кабінет аптекаря з безліччю старовинних рецептів та ліків.

Останнім об'єктом екскурсії є підземелля монастиря бернардинців. На жаль, лише невеличка частина з них доступна для огляду, тобто та, де знаходиться галерея “Дзиндра”. Зараз

у цих підземеллях діють два неординарні музеї: українського модерного мистецтва та гутного скла. Решта підземель або не вціліли, або нерозчищені. Із ними пов'язано безліч подій. Ось дві із них. У 1672 році під час облоги Львова турками останні стали копати мінну галерею під стіну монастиря. Буря, яка несподівано знялася, завалила підкоп разом із людьми. Наприкінці XIX ст. під час земляних робіт цей хід виявили, і на цій підставі виникла легенда, буцімто хід сполучав чоловічий монастир із жіночим монастирем кларисок, що навпроти (на пл. Митній). Також у каналізаційних тунелях під костьолом у 1943–1944 роках перехувалась велика група євреїв. На поверхню вони вийшли в день визволення міста — 27 липня 1944 року.

На жаль, на сьогодні це все, що можна побачити протягом екскурсії підземним Львовом. Можливо, у майбутньому вдасться розчистити та відреставрувати інші тунелі та проходи, щоб львів'яни і гості міста могли зануритись в атмосферу середньовічних підземель Львова. Проте, ця екскурсія триває протягом двох-трьох годин, і за цей час можна повністю відчувати містику підземного життя нашого міста, пізнати його міфи та реальність.